رویش روان شناسی، سال۱۰ ، شماره۷، شماره پیاپی ۶۴، مهر ۱۴۰۰
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),10(7), 2021

پدیدارشناسی مدیریت تعارضات والد فرزند در دوران شیوع ویروس کرونا

Phenomenology of parentchild conflict management during the coronavirus outbreak

مجتبی خضری (نویسنده مسئول)
دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
عبدالباسط محمودپور
دانشجوی دکتری مشاوره، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
محبوبه وحدانی
دانشجوی دکتری مشاوره، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
دکتر معصومه اسمعیلی
استاد گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

Mojtaba Khezri*
MA Student of Family Counseling, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. *khezrimojtaba@gmail.com*
Abdolbaset Mahmoudpour
PhD Student of Counseling, Department of Counseling, Faculty of psychology and educational sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran. Iran.
Mahboobeh Vahdani
PhD Student of Counseling, Department of Counseling, Faculty of psychology and educational sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran. Iran.
Dr. Masomeh esmaili
Professor of Counseling, Department of Counseling, Faculty of psychology and educational sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran. Iran.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف مطالعه پدیدارشناسی شیوه‌های مدیریت تعارضات والد فرزند در دوران شیوع ویروس کرونا انجام شد. روش این تحقیق کیفی بوده و با استفاده از طرح پدیدارشناسی به توصیف عمیق موضوع پرداخته است شرکت‌کنندگان در این پژوهش ۱۲ نفر از والدین دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ بودند که به شیوه در دسترس انتخاب شدند. داده‌ها در طول مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته جمع‌آوری و با استفاده از روش کلایزی تحلیل شدند. درنهایت پس از تحلیل داده‌ها، ۴ مقوله اصلی در حوزه‌های بهداشتی، تحصیلی، مالی و روابط بین فردی و ۱۱ مقوله فرعی به دست آمد. می‌توان نتیجه گرفت این پژوهش درک تازه‌ای از رابطه والد فرزند در شرایط فعلی ارائه داده است. بدین‌صورت که ایجاد محیط رابطه مدار در خانواده و تأمین نیازهای رشدی فرزند و حمایت و مراقبت از او در کنار متعهد کردن او به مسئولیت‌هایش می‌تواند به افزایش کیفیت رابطه والدین و فرزندانشان کمک کند و منجر به ایجاد جوی امن و آرام در کانون خانواده حتی در دوران همه‌گیری بیماری کرونا و ترس جهانی از آن شود.

واژه‌های کلیدی: *مدیریت تعارض، رابطه والد فرزند، ویروس کرونا.*

Abstract

The aim of this study was to study the phenomenology of parent-child conflict management practices during the coronavirus outbreak. The method of this research is qualitative and has used a phenomenological design to deeply describe the subject. Participants in this study were 12 parents of elementary school students in Tehran in the 1399-1400 academic year who were selected by convenience sampling method. Data were collected during semi-structured interviews and analyzed using the Klaizi method. Finally, after analyzing the data, 4 main categories in the fields of health, education, finance, and interpersonal relations and 12 subcategories were obtained. It can be concluded that this study has provided a new understanding of the parent-child relationship in the current situation. In this way, creating a relationship-oriented environment in the family and meeting the developmental needs of the child, and supporting and caring for her along with committing her to her responsibilities can help increase the quality of the relationship between parents and their children. And lead to a safe and peaceful atmosphere in the family center even during the period of coronary heart disease and global fear of it.

Keywords: *conflict management, parent-child relationship, coronavirus.*

نوع مقاله : پژوهشی | **دریافت : اسفند ۹۹** | **پذیرش: اردیبهشت ۱۴۰۰** | **ویرایش نهایی : مهر ۱۴۰۰**

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]

[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.7.6.8]

مقدمه

کرونا (کووید ۱۹) نامی است که سازمان بهداشت جهانی بر ویروس کرونای جدید نهاده است (لیپسیتچ، اسوردلو و فینلی[1]، ۲۰۲۰)، این مخاطره نوظهور از شهر ووهان واقع در استان هوبی کشور چین شروع شد و هم‌اکنون تمام کره زمین را فراگرفته است (وانگ، هیو، هیو، ژو، لیو، ژانگ، ژاو[2]، ۲۰۲۰) ترس از ابتلا به این ویروس باعث تعطیلی بسیاری از مراکز، نهادها، دانشگاه و مدارس و غیره شده است (لیو، یانگ، ژانگ، سانگ، لیو، هیو و ژانگ[3]، ۲۰۲۰). راه‌کارهای سازمان بهداشت جهانی برای قطع زنجیره انتقال شامل رعایت فاصله با افراد، کار و یادگیری از راه دور، محدودیت در استفاده از خدمات غیرضروری، محدودیت سفر در بُعد ملی و بین‌المللی، ماندن در خانه و غیره است (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۲۰). درنهایت در شرایط موجود ماندن در خانه به‌عنوان بهترین حالت برای جلوگیری از ابتلا به این بیماری توصیه‌شده است (سازمان بهداشت جهانی[4]، ۲۰۲۰، چن، مائو، ناسیس، هارمر، اینسورث[5]، ۲۰۲۰).

ماندن در خانه و به‌عبارت‌دیگر قرنطینه خانگی همان‌طور که ازنظر جسمی برای جلوگیری از مبتلا شدن به کووید ۱۹ کمک می‌کند ازلحاظ روحی هم بر افراد اثرگذار است؛ ازجمله باعث رشد احساسات منفی، تشدید تعارضات، سردرگمی و بدبینی، رشد وسواس‌های فکری عملی پیرامون بدن و شستشو، دغدغه‌های فکری پیرامون به خطر افتادن سلامت خانواده، دغدغه‌های اقتصادی و ترس از فردای بعد از کرونا می‌شود (خدابخشی کولایی، ۱۳۹۹). ارتباط قرنطینه و کرونا ویروس با متغیرهایی مانند افسردگی، اضطراب، استرس، اختلالات خواب و عصبانیت (شاهد حق قدم و همکاران، ۱۳۹۹)، اضطراب سلامتی، نظریه‌های توطئه، طولانی شدن زمان قرنطینه، ترس از سرایت بیماری، ناامیدی، خستگی، لوازم محافظتی کم، اطلاعات ناکافی، ضرر مالی (شیوندی، حسنوند، ۱۳۹۹) مشخص‌شده است. همچنین چراغی، قبادی، مانوکیان و شهماری (۱۴۰۰) در مطالعه‌ای مروری، مشکلات احتمالی ناشی از قرنطینه را به مشکلات مالی به دنبال از دست‌دادن شغل، عدم آموزش و آگاهی کافی، سطح تحصیلات پایین، فشار روانی و سختی دوره قرنطینه، عدم اعتماد و باورپذیری و نظارت ناچیز تقسیم‌بندی کردند.

خانواده هم یکی از نهادهایی است که از پاندمی این ویروس تأثیر بسیار زیادی پذیرفته است، به عنوان مثال مشکلات اقتصادی تحمیل‌شده بر خانواده‌ها، باعث نگرانی‌های جدی در خانواده‌ها شده است (فرناندز[6]، ۲۰۲۰). به‌علاوه نشان داده‌شده است که تأثیرات روان‌شناختی ناشی از قرنطینه بر روابط بین اعضای خانواده‌ها نیز اثر منفی گذاشته است و زمینه را برای مشکلات خانوادگی به وجود می‌آورد (آشر، هالر، دارکین، گیمفی و جکسون[7]، ۲۰۲۰، شیوندی، حسنوند، ۱۳۹۹). در همین زمینه تحقیقات نشان دادند که شیوع بیماری کرونا روابط فردی، خانوادگی و اجتماعی افراد را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد به‌طوری‌که در حوزه خانواده باعث بروز تنش، پرخاشگری، تحریک‌پذیری و فاصله گرفتن اعضای خانواده از یکدیگر و.. می‌شود (عسگری، چوبداری و اسکندری، ۱۴۰۰، شیوندی، ۱۴۰۰). این ارتباطات غیر مؤثر، شکوفایی انسان را تهدید کرده و روابط میان فردی به‌خصوص روابط نزدیک خانوادگی که پایه خوشبختی انسان است را تخریب می‌کند (یزدان پناه، حضرتی، کیانی، اشرف‌آبادی، ۱۳۹۱). ماندن در خانه و حضور بیشتر اعضای خانواده در کنار یکدیگر در کنار نکات مثبتی که دارد در صورت مدیریت نشدن می‌تواند منجر به افزایش میزان تعارض‌ها بین اعضای خانواده شود.

تعارض در افراد و گروه‌ها یک امر طبیعی و نتیجه محیط رقابتی خواهد بود و زمانی اتفاق می‌افتد که نیازها، خواسته‌ها، اهداف، عقاید یا ارزش‌های دو یا چند نفر با هم متفاوت باشد و اغلب با احساساتی نظیر خشم، درماندگی، دلسردی، تشویش، اضطراب و ترس، همراه است (دوبرین[8]، ۲۰۱۷).فرایند تعارض از پنج مرحله تشکیل شده است ۱- مخالفت‌های بالقوه که مبین وجود شرایطی خواهد بود که زمینه ایجاد تعارض را فراهم کند؛۲- بروز تعارض که می‌تواند به‌صورت تعارض ادراک‌شده یا احساس شده خود را نشان دهد. ازآنجاکه ادراک نادرست خواهد توانست عوارض و پیامدهای نامطلوب برای فرد و سازمان به همراه داشته باشد، شناسایی دقیق این مرحله حائز اهمیت خواهد بود؛ ۳- قصد و نیت، در این مرحله فرد تصمیم به انجام کار به شیوه‌ای مشخص و معین خواهد گرفت. ازآنجاکه این مرحله گویای

1 Lipsitch, Swerdlow & Finelli
2 Wang, Hu, Hu, Zhu, Liu, Zhang, & Zhao
3 Liu, Yang, Zhang, Xiang, Liu, Hu & Zhang
4 World Health Organization
5 Chen, Mao, Nassis, Harmer, Ainsworth
6Fernandes
7 Usher, Bhullar, Durkin, Gyamfi & Jackson
8 Dubrin

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.7.6.8]

واکنش فرد است لذا شناخت صحیح سبک‌های مورداستفاده خواهد توانست به حل درست تعارض کمک کند. ۴- رفتار که شامل ابراز مخالفت، کنش و واکنشی خواهد بود که طرف‌های درگیر و مخالف از خود نشان خواهند داد؛ ۵- پیامدهای تعارض که می‌تواند سازنده (موجب بهبود عملکرد) یا مخرب و ویرانگر (موجب کاهش عملکرد) باشد (رابینز[1]، ۲۰۱۸).

تعارض در روابط نزدیک اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد به‌گونه‌ای که می‌توان از تعارض به‌عنوان رایج‌ترین پدیده‌ی موجود در روابط انسان‌ها نام برد (آدکولی، پاوار[2]، ۲۰۲۰؛ رنک، لیلیکوئیست، سیمپسن، فارِس[3]، ۲۰۰۵). تعارض به معنی اختلاف‌نظر فزاینده بین دو یا چند نفر به دلیل اختلاف در ایده، نظر، منافع و تداخل در دستیابی به اهداف هست که حداقل برای یکی از طرفین تعارض، ناخوشایند است و به انواع درون فردی، بین فردی، درون‌گروهی و بین گروهی تقسیم می‌شود (رایت[4]، ۲۰۱۲). گونه‌ای از این تعارضات بین فردی، تعارضات والد-فرزند است. ازآنجاکه خانواده نخستین بافت اثرگذار بر فرایند اجتماعی شدن و تحول فرد است، متغیرهای مربوط به خانواده در تبیین مشکلات سازگاری کودک و نوجوان نقش بسیار زیادی دارند (چیو، تسنگ و لین[5]، ۲۰۱۷). بینز و بلنز[6] (۲۰۱۷) عامل ایجاد تعارض والد-فرزند را نافرمانی و شورش فرزندان علیه محدودیت‌های والدین می‌دانند. هراندازه میزان تعارض میان والدین و فرزندان بیشتر باشد، میزان هیجانات منفی و مشکلات رفتاری در آنان بیشتر می‌شود (برانجی[7]، ۲۰۱۸). تعارض در هر رابطه‌ای می‌تواند اتفاق بیفتد، آنچه در این زمینه مهم است برخورداری مهارت‌های لازم برای مدیریت تعارض است (زارع بهرام‌آبادی، زهراکار، صلحیان بروجردی، محمدی فر، ۱۳۹۲). مدیریت تعارض؛ به مدیریتی اشاره دارد که از طریق استراتژی‌های مؤثر برای به حداقل رساندن تعارضات در ارتباطات اعضای سازمان و به حداکثر رساندن نقش سازنده تعارضات تلاش می‌کند(لیو، سوی، فنگ، پررا و هان[8]، ۲۰۲۰)؛ درواقع مدیریت تعارض فرایند برنامه‌ریزی برای پرهیز از تعارض درجایی که رخ می‌دهد است (آسترکی و فلاحی، ۱۳۹۸) راهبردهای مدیریت تعارض از دیدگاه رابینز (۲۰۰۹) به سه شیوه کنترل (رقابت)، راه‌حل مداری (همکاری و مصالحه)، عدم رویارویی و عدم رقابت (اجتناب) صورت می‌پذیرد.

تحقیقات فراوانی در رابطه با مدیریت تعارض انجام شده است و ارتباط آن با عوامل مختلف ازجمله مهارت‌های ارتباطی (ابراهیم پور دلاور، خالق خواه، بابلان، ۱۳۹۸؛ بهمنی چوب‌بستی، سیدین، ۱۳۹۷)؛ خلاقیت و هوش عاطفی (روشن قیاس، بابایی، خالق خواه، پویان فرد، ۱۳۹۷)؛ هوش فرهنگی (احمدی بالادهی، دستور، ۱۳۹۸)؛ هوش هیجانی (والنته، لورنچو[9]، ۲۰۲۰؛ موحد، یوسف، ۲۰۲۰)؛ ویژگی‌های شخصیتی (تورک، سیلان[10]، ۲۰۲۰؛ تهرانی، یمینی، ۲۰۲۰)؛ حل اختلافات (وانینا، ماگوما، مانگ[11]، ۲۰۲۰) شناسایی شده است.

تعارض می‌تواند مفید یا مخرب باشد، گاهی تعارض با والدین می‌تواند به‌عنوان بخش عادی روابط خانوادگی محسوب شود، و این درگیری‌ها به رشد خودمختاری و استقلال بینجامد اما تعارض زیاد با والدین که می‌تواند از منابع مختلف ایجاد شده باشد ممکن است به روند رشد سالم روان‌شناختی فرزندان آسیب برساند و موجب شود فرد دچار مشکلات درونی و بیرونی نظیر اعتمادبه‌نفس پایین، مشکل در سلامت جسمانی، مشکلات در مدرسه و... گردد بنابراین روشی که تعارض مدیریت می‌شود، کیفیت آن را به‌عنوان مخرب یا مفید تعیین می‌کند، با توجه به جنبه‌های منفی و غیر کارکردی تعارض، راهبردهای مدیریت تعارض اهمیت زیادی دارد و باید شیوه‌های مناسب مدیریت تعارض در موقعیت‌های مختلف انتخاب شوند. با توجه به بیماری کرونا و موقعیت پیش‌آمده و افزایش زمانی که اعضای خانواده در کنار هم هستند لزوم مدیریت تعارضات جهت جلوگیری از تبعات منفی تعارضات بیش‌ازپیش احساس می‌شود لذا در این پژوهش محقق قصد دارد شیوه‌های مدیریت تعارضات بین والدین و فرزندان را بررسی کند.

روش

1 Robbins
2Adkoli & Pawar
3 Renk, Liljequist, Simpson & Phares
4 Wright
5 Chiu, Tseng & Lin
6 Beyens & Beullens
7 Branje
8 Liu, Cui, Feng, Perera & Han
9Valente & Lourenço
10 Türk & Ceylan
11 Wainaina, Magoma & Mange

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.7.6.8]

این مطالعه به روش کیفی و با رویکرد پدیدارشناسی صورت گرفت. برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد. ابتدا معرفی و برقراری ارتباط صورت می‌گرفت، با معرفی طرح پژوهشی به ایشان، شرکت در طرح به آن‌ها پیشنهاد می‌شد و جنبه‌های اخلاقی موضوع ازجمله محرمانه بودن اظهارات، عدم افشای هویت ایشان، عدم‌مداخله در امور شخصی و خانوادگی آن‌ها و ... مورد تأکید قرار می‌گرفت. چنانچه هریک از آن‌ها برای شرکت در طرح داوطلب می‌شد، قرار مصاحبه در زمان مورد توافق طرفین گذاشته می‌شد، حجم نمونه بر اساس اصل اشباع نهایتاً به ۱۲ نفر رسید. درواقع با ۱۰ شرکت‌کننده اشباع حاصل شد و برای اطمینان از اینکه داده‌ای جدیدی وجود ندارد ۲ شرکت‌کننده دیگر اضافه شد.

داده‌ها با استفاده از روش کلایزی تحلیل شد. در روش کلایزی هفت گام برای رسیدن به هدف طی می‌شود. در مرحله اول کلایزی، در پایان هر مصاحبه، ابتدا بیانات ضبط‌شده شرکت‌کنندگان مکرراً گوش‌داده می‌شود و اظهاراتشان، کلمه به کلمه روی کاغذ نوشته می‌شود و جهت درک احساس و تجارب شرکت‌کنندگان چند بار مطالعه می‌شود و در مرحله دوم، زیر اطلاعات بامعنی، بیانات مرتبط با پدیده موردبحث، خط کشیده می‌شود و به این طریق جملات مهم مشخص می‌شوند. در مرحله سوم بعد از مشخص کردن عبارات مهم هر مصاحبه، سعی می‌شود از هر عبارت یک مفهوم که بیانگر معنی و قسمت اساسی تفکر فرد بود استخراج شود. بعد از استخراج کدها، مفاهیم تدوین‌شده به‌دقت مطالعه می‌شود و بر اساس تشابه مفاهیم آن‌ها دسته‌بندی می‌شود. بدین روش، دسته‌های موضوعی از مفاهیم تدوین‌شده تشکیل می‌شود. در مرحله پنجم نتایج برای توصیف جامع از پدیده تحت مطالعه به هم پیوند می‌یابند و دسته‌های کلی‌تری را به وجود می‌آورند. در مرحله ششم، توصیف جامعی از پدیده تحت مطالعه ارائه می‌شود. مرحله پایانی اعتباربخشی با ارجاع به هر نمونه و پرسیدن درباره یافته‌ها انجام می‌شود. برای اعتباربخشی به یافته‌ها پس از تحلیل و کدگذاری به مشارکت‌کنندگان مجدداً مراجعه شد و درباره یافته‌ها از آن‌ها سؤالاتی پرسیده شد تا اطمینان لازم حاصل شود

ابزار سنجش

ابزار پژوهش مصاحبه نیمه ساختاریافته بود. این نوع مصاحبه با ایجاد انعطاف‌پذیری در پاسخگویی بر موضوع اصلی پژوهش متمرکز است (برینکمن، ۲۰۱۳)؛ بنابراین، در پژوهش حاضر راهنمای مصاحبه با توجه به ادبیات پژوهشی به نحوی تدوین شد که والدین را به گفتن داستان واقعی خود تشویق کند. توالی پرسش‌ها برای همه شرکت‌کنندگان یکسان نبود، بلکه به فرایند مصاحبه و پاسخ‌های هر فرد بستگی داشت. برای مصاحبه با اولیای دانش آموزان، پیامی متنی آماده شد که در آن ملاک‌های افرادی که می‌توانند در پژوهش شرکت کنند شرح داده، درخواست شرکت در پژوهش و اطلاعات تماس با محقق در ذیل پیام گنجانده شد. سپس در گفتگویی کوتاه با افراد متقاضی مسائل رازداری و رضایت آگاهانه شرح داده شد و در صورت تمایل فرد به شرکت در مصاحبه زمانی به‌صورت توافقی برای انجام مصاحبه تعیین می‌شد. طول مدت مصاحبه‌ها از ۴۰ تا ۶۰ دقیقه متفاوت بود. مصاحبه با توجه به شرایط موجود به‌صورت تلفنی و یا در فضای مجازی انجام شد. مصاحبه مجازی که در بستر نرم‌افزار شاد انجام شد بنا به درخواست مشارکت‌کنندگان به‌صورت متنی و یا با ارسال صدا انجام شد به صورتی که ابتدا مصاحبه‌گر بعد از توضیحات لازم سؤال اول را از مشارکت‌کننده پرسید و سپس مشارکت‌کننده پاسخ موردنظرش را ارائه کرد و همین روال ادامه داشت تا زمانی که مصاحبه به اتمام رسید. تجزیه‌وتحلیل در پژوهش پدیدارشناسی، فرایند تفسیر داده‌های کیفی برای شنیدن و تفسیر صدا و دیدگاه شرکت‌کنندگان انتخاب‌شده است (کرافورد، ۲۰۱۶، به نقل از لاری و همکاران،۱۳۹۹). پس از انجام هر مصاحبه، فایل صوتی به‌طور کامل گوش‌داده شد و سپس نسخه‌برداری صورت گرفت. کدگذاری داده‌ها، فرایند تشخیص مفهوم پدیده‌های موردنظر مبتنی بر اطلاعات دریافتی است که با بیشتر شدن تعداد مصاحبه‌ها و توسعه بینش محقق از تجربه‌های مشارکت‌کنندگان، زمینه‌های اصلی و مشترک موجود بین آن‌ها و روابط آن‌ها با پدیده‌های مجاور نیز مشخص می‌گردد (فتحی، ۱۳۸۴، به نقل از لاری و همکاران، ۱۳۹۹). پس طول مدت هر مصاحبه به‌طور متوسط ۳۰ دقیقه بود. سؤالات، ابتدا مولد روایت و به‌صورت کلی در مورد چالش‌های ناشی از کرونا و نحوه مدیریت این چالش‌ها بود، سپس با سؤالات اکتشافی دیگر در ارتباط با حوزه‌های مختلف بروز چالش در جریان مصاحبه ادامه یافت.

یافته‌ها

شرکت‌کنندگان پژوهش از ۱۲ نفر از والدین دانش آموزان مقطع ابتدایی شامل ۸ زن و ۴ مرد با میانگین سنی ۴۰ سال و میانگین مدت ازدواج ۱۵ سال که به‌طور میانگین ۲ فرزند داشتند، تشکیل شد. یافته‌های پژوهش در ذیل ۴ حوزه بهداشتی، تحصیلی، مالی و روابط بین فردی دسته‌بندی شد که در جدول ۱ به آن‌ها اشاره‌شده است.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.7.6.8]

جدول ۱) شبکه مقولات به‌دست‌آمده از تحلیل مصاحبه‌ها

مقوله‌های اصلی	مقوله‌های فرعی
حوزه بهداشتی	تعیین قواعد برای رعایت بهداشت آگاهی بخشی در مورد کرونا و الزامات بهداشتی تلاش برای کنترل اضطراب ناشی از احتمال بیمار شدن اعضای خانواده
حوزه تحصیلی	باهم مطالعه کردن همکاری در انجام تکالیف
حوزه مالی	پیدا کردن راه‌های جدید کسب درآمد صرفه‌جویی در هزینه‌ها
حوزه روابط بین فردی	صحبت کردن وقت‌گذرانی گروهی فرصت بازسازی روابط کنترل میزان حضور در فضای مجازی

حوزه بهداشتی

در حوزه بهداشتی مهم‌ترین روش‌ها و راه‌های حل تعارض تعیین قواعد برای رعایت بهداشت، آگاهی بخشی در مورد کرونا و الزامات بهداشتی و تلاش برای کنترل اضطراب ناشی از احتمال بیمار شدن اعضای خانواده مطرح شد. این مقوله اصلی از سه مقوله فرعی « تعیین قواعد برای رعایت بهداشت»، «آگاهی بخشی در مورد کرونا و الزامات بهداشتی» و «تلاش برای کنترل اضطراب ناشی از احتمال بیمار شدن اعضای خانواده» تشکیل شده است.

۱- تعیین قواعد برای رعایت بهداشت

خانواده‌ها بر لزوم وجود هنجارهایی در خانواده در رابطه با امور بهداشتی و مشارکت فرزندان در تعیین این هنجارها تأکید کردند و از طریق دادن حق انتخاب هنجارها به فرزندان، آن‌ها را در رعایت این قوانین متعهد می‌کردند. مشارکت‌کننده شماره ۲ در این مورد می‌گوید:«از اول همه باهم بشینن و قوانین رو در مورد کرونا مشخص کنن، ما همین کارو می‌کردیم، این‌جوری بچه‌ها بیشتر رعایت می‌کردند».

۲- آگاهی بخشی در مورد الزامات کرونا

لزوم آگاهی بخشی و ارائه اطلاعاتی در مورد کرونا به فرزندان برای مدیریت تعارضات ناشی از دشواری‌های قرنطینه هم جزو مواردی بود که تعدادی از مشارکت‌کنندگان به آن اشاره کردند. مشارکت‌کننده شماره ۵ می‌گوید: «وقتی همه بدونن وظیفشون در قبال رعایت بهداشت برای خودشون و بقیه چیه رعایتش می کنن و این وظیفه والدینه که در مورد کرونا و اثراتش در حد بچه‌ها بهشون اطلاعات بدن».

۳- تلاش برای کنترل اضطراب ناشی از احتمال بیمار شدن یکی از اعضای خانواده

یکی از مواردی که در شرایط فعلی باید همه اعضای خانواده در کنار رعایت بهداشت به آن توجه داشته باشند کنترل نگرانی و اضطراب ناشی از درگیر این بیماری شدن است. مشارکت‌کننده شماره ۶ در این رابطه می‌گوید «هرچند استرس اینو داشتیم که همسرم که بیرون از خونه ان مشکلی براشون پیش نیاد، اما سعی می کردیم با رعایت مسائل بهداشتی و ایجاد فضای خوب در منزل این استرس رو کمرنگ کنیم و نگرانی‌های بی‌مورد رو دور بریزیم»

حوزه تحصیلی

در حوزه تحصیلی دو مقوله فرعی «باهم مطالعه کردن» و «همکاری در انجام تکالیف» حاصل شد.

۱- باهم مطالعه کردن

یکی از نگرانی‌های مشارکت‌کنندگان در رابطه با امور تحصیلی فرزندانشان بود که به‌صورت مجازی ادامه داشت، به‌زعم مشارکت‌کننده‌ها، اعضای خانواده بامطالعه در کنار یکدیگر و باهم می‌توانند از این محدودیت اجباری، فرصتی برای رشد بسازند.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.7.6.8]

مشارکت‌کننده شماره ۷ در این مورد می‌گوید: «من با فرزندم کتاب میخونم که فکر نکنه اون تو این شرایط مجبور به یک کار سخت هست، به‌هرحال به درس خوندن دائم توی خونه عادت نداره و کتاب خوندن ما باهم کمک می کنه حس خوبی نسبت به این کار ایجاد بشه و حتی بقیه هم ترغیب بشن».

۲- همکاری در انجام تکالیف

در رابطه با همکاری در انجام تکالیف بعضی خانواده‌ها اشاره کردند که فرزندانشان با استفاده از آموزش‌های تلویزیونی و شبکه شاد هرچند برخی مسائل را یاد می‌گرفتند اما بازهم نیاز به حمایت و همراهی والدینشان داشتند. مشارکت‌کننده شماره ۳ می‌گوید «باهاش نوشتن کار میکنم یا نقاشی میکشیم، سعی می‌کنم کمک کنم از درسا عقب نمونه».

حوزه مالی

این مفهوم در دو مقوله «پیداکردن راه‌های جدید کسب درآمد» و «صرفه‌جویی در هزینه‌ها» طبقه‌بندی شد.

۱- پیداکردن راه‌های جدید کسب درآمد

بعد از همه‌گیری ویروس کرونا برخی از مشاغل برای مدتی تعطیل شد که منجر به فشارهای مالی برای تعدادی از خانواده‌ها و در پی آن ایجاد تعارضاتی بین اعضای خانواده شد. یکی از راه‌هایی که برخی از مشارکت‌کننده‌ها برای مدیریت این شرایط استفاده کرده بودند ایجاد خلاقیت در یافتن مشاغل جدید بود. مشارکت‌کننده شماره ۹ می‌گوید «باید سعی می‌کردیم راه‌های جدید برای پول درآوردن پیدا کنیم که البته اینکارو هم کردیم و تا حدی جلو هم رفتیم الآن، یه کاری که تو خونه باشه و نیاز چندانی به بیرون رفتن نباشه».

۲- صرفه‌جویی در هزینه‌ها

صرفه‌جویی در هزینه‌ها از دیگر مواردی بود که برای مدیریت تنگناهای مالی مطرح شد. مشارکت‌کننده شماره ۷ می‌گوید «فقط می‌شد مدیریت رو بیشتر کرد کمتر خرج می‌کردیم و فقط ضروریات رو تهیه می‌کردیم، بچه‌ها رو هم دخیل می‌کردیم تو این صرفه‌جویی تا متوجه شرایط باشند و کمتر غر بزنند».

حوزه روابط بین فردی

آخرین مقوله اصلی به‌دست‌آمده مربوط به حوزه روابط بین فردی بود که شامل چهار مقوله فرعی «صحبت کردن»، «وقت‌گذرانی گروهی»، «فرصت بازسازی روابط»، «کنترل میزان حضور در فضای مجازی» است.

۱- صحبت کردن

ازجمله مواردی که می‌تواند به صمیمیت و درک افراد خانواده از یکدیگر کمک کند صحبت کردن باهم در مورد مسائل مورد اختلاف است. مشارکت‌کننده شماره ۹ می‌گوید «خانواده باید باهم همدل باشن و بتونن باهم صحبت کنن، ما با هم حرف میزدیم وقتی برامون مشکلی پیش میومد، الآن هم همینکارو می کنیم و خیلی خوبه».

۲- وقت‌گذرانی گروهی

در شرایطی که اعضای خانواده به دلیل قرنطینه بیشتر در کنار هم می‌مانند یکی از چیزهایی که می‌تواند به کنار آمدن با این جو موجود کمک کند این است که باهم وقت بگذرانند. در ارتباط با وقت‌گذرانی گروهی مشارکت‌کننده شماره ۱ می‌گوید «توی کارها همه‌ی کارها مشارکت داشتیم، آشپزی، مرتب کردن خونه، بازی کردن، خیلی خوب بود».

۳- بازسازی روابط

این مقوله هم یکی از مواردی بود که برخی خانواده‌ها در این شرایط در کنارهم ماندن به آن اهتمام ورزیده بودند و کیفیت روابطشان را غنی‌تر کردند. مشارکت‌کننده شماره ۷ می‌گوید «ازلحاظ عاطفی بهتر شد دخترم خیلی به همسرم نزدیک شده و اخلاقش بهتر شده، همسرم بیشتر از قبل با دخترم رابطه داشت و این خیلی منو خوشحال می‌کرد».

۴- کنترل میزان حضور در فضای مجازی

میزان حضور در فضای مجازی هم توسط چند مشارکت‌کننده مطرح شد که راه‌های مختلفی برای مدیریت آن توسط خانواده‌ها اجراشده بود. مشارکت‌کننده شماره ۵ می‌گوید «تصمیم گرفتیم گوشی دست گرفتن رو خیلی کم کنیم و براش قانون گذاشتیم».

بحث و نتیجه‌گیری

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.7.6.8]

در این پژوهش به مطالعه پدیدارشناسی مدیریت تعارضات والد فرزند در ایام کرونا پرداخته شد. نتایج به‌دست‌آمده حاکی از آن است که والدین در ۴ حوزه راهبردهای مدیریت تعارض مختلفی را به‌کاربرده‌اند که به این شرح تحلیل شدند: الف- حوزه بهداشتی ب- حوزه تحصیلی ج- حوزه مالی د- حوزه روابط بین فردی.

در مقوله اصلی حوزه بهداشتی برای مدیریت تعارضات در حوزه رعایت مسائل بهداشتی والدین راهکارهایی را برشمردند که عبارت بودند از: آگاهی بخشی در مورد کرونا و الزامات بهداشتی، تعیین قواعد برای رعایت بهداشت، تلاش برای کنترل اضطراب ناشی از احتمال بیمار شدن اعضای خانواده. خانواده‌ها آگاهی بخشی و دادن اطلاعات به فرزندان را یکی از راه‌های رعایت بهداشت توسط آنان می‌دانند همانطورکه طبق این پژوهش نیز یکی از راه‌حل‌هایی که والدین برای مدیریت تعارض بکار برده بودند عبارت است از گفتگو و آگاهی بخشی به فرزندان. همچنین در پژوهش جباری، اسمعیلی و کلانتر هرمزی (۱۳۹۳) نشان داده شد ۵ سبک رایج در حل تعارض عبارت‌اند از: همکاری، گفتگو، اجتناب، رقابت، نرمش و مصالحه. باوجود آگاهی بخشی ممکن است هنوز هم برخی فرزندان در مقابل دشواری‌های رعایت بهداشت کوتاهی کنند و برای همین خانواده‌ها راهکار بعدی یعنی تعیین قواعدی برای رعایت بهداشت را بکار برده‌اند. این یافته همسو است با پژوهش ذوالفقاری و الهی(۱۳۹۹) و چوبداری، نیکخو و فولادی (۱۳۹۹) که نتیجه گرفتنداضطراب والدین به‌خصوص مادر، باعث می‌شود که آن‌ها گرایش بیشتری به استفاده از شیوه‌های انعطاف‌ناپذیر، سخت‌گیرانه و تهدیدآمیز والدگری داشته باشند. این امر تأثیر منفی بر رشد کودک گذاشته و رفتارهای مخرب بیشتری را منتج می‌شود و این موضوع می‌تواند تعامل بین کودک و والد را با مشکل مواجه کند. بر این اساس به نظر می‌رسد در دوران شیوع ویروس کرونا نیز اضطراب بالای مادران از ترس ابتلای خود و فرزندانشان به این بیماری موجب اعمال رفتارهای سخت‌گیرانه نسبت به کودکان درزمینه رعایت بهداشت و بیرون نرفتن از منزل شده باشد که این امر می‌تواند به پیدایش رفتارهای مقابله‌ای و لجبازی در کودک و درنهایت بروز تعارض در رابطه مادر و کودک منجر شود که والدین با تلاش در کنترل اضطراب سعی در جلوگیری از بروز تعارض داشتند. ولی مورد سوم نشان می‌دهد خانواده‌ها باوجود نگرانی‌های حاصل از همه‌گیری ناگهانی این ویروس علاوه بر سلامت جسم به‌سلامت روان اعضای خانواده هم توجه دارند و برای رفع نگرانی‌های فرزندان در تلاش هستند؛ این یافته با پژوهش فیشهوف[1](۲۰۲۰) که عنوان می‌کند در چنین مواقعی بیشتر تحقیقات بر اضطراب بیماران تمرکز دارند و در زمان یک بیماری همه‌گیری مانند کرونا، ترس از بیماری و ترس از مرگ، در کنار آشفتگی عملکرد روزمره، سبب می‌شود که تا افراد سالم نیز با اضطراب بیماری درگیر شوند، همسو است.

در حوزه مدیریت مسائل تحصیلی والدین به دو راهکار باهم مطالعه کردن و همکاری در انجام تکالیف اشاره کردند. یکی از مسائل دامن‌گیر جامعه و به‌ویژه آموزش‌وپرورش، وجود دانش‌آموزانی است که به هر دلیل دچار مشکلات و تنش‌های خانوادگی هستند، در شرایط فعلی با توجه به غیرحضوری بودن آموزش، نقش والدین در پیگیری وضعیت تحصیلی فرزندانشان پررنگ‌تر شده است و همین مسئله در صورت مدیریت نشدن می‌تواند به ایجاد تنش در روابط بین والدین و فرزندان منجر شود. در همین رابطه محمدی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به واکاوی تجارب والدین دانش‌آموزان دوره اول ابتدایی از چالش‌های آموزش مجازی با شبکه‌های اجتماعی در زمان شیوع ویروس کرونا پرداختند و محاسن و معایب آموزش مجازی در شبکه‌های اجتماعی را در پنج مقوله آموزشی (محاسن: جلوگیری از عقب‌ماندگی تحصیلی و ایجاد فرصت خلاقیت؛ معایب: عدم تمایل به انجام تکالیف کلاسی و کاهش پایبندی به مقررات نظم و انضباط کلاسی)، اجتماعی (محاسن: آزادی عمل دانش‌آموزان و نظارت بیشتر والدین؛ معایب: حذف فعالیت گروهی و تنبلی و حواس‌پرتی دانش‌آموزان)، فرهنگی (محاسن ورود آموزش مجازی به عرصه نظام تعلیم و تربیت و ایجاد تجربه جدید؛ معایب: حذف کاریزمای حضور معلم و خستگی و بی‌حوصلگی برخی از والدین)، اقتصادی (محاسن کاهش هزینه ایاب و ذهاب و صرفه‌جویی در زمان ایاب و ذهاب؛ معایب: وقت گذاری جهت آموزش‌های تکمیلی و هزینه تهیه سخت‌افزار لازم) و فنی (ارتقاء سواد رسانه‌ای والدین به‌عنوان حسن؛ معایب: عدم جذابیت بصری ویدئوها و عدم تسلط به فن‌آوری اطلاعات) طبقه‌بندی کردند. مطالعه والدین همراه با دانش آموز و استفاده از والدین به عنوان الگو و همکاری ایشان با دانش‌آموز می‌تواند علاوه بر اینکه تعارض بین والدین و فرزندان را کاهش دهد، به نزدیک شدن والدین و فرزندان و ایجاد وضعیت تحصیلی بهتر فرزندان کمک کند. این مؤلفه با پژوهش شمس اسفند آبادی، کاکاوند، ترابی (۱۳۹۰) همسو است. همچنین بختیارپور در مطالعه‌ای (۱۳۹۶) نشان داد بین تعارض والد-فرزند با عملکرد تحصیلی رابطه منفی وجود دارد. درصورتی‌که والدین و فرزندان

1 Fischhoff

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.7.6.8]

بتوانند در زمان بروز تعارض از راهکارهای مفید مذاکره و حل مسئله همراه با آرامش و همکاری استفاده کنند، بدین ترتیب فرزندان احساس آرامش بیشتری در روابط خود با والدین نموده و با تمرکز بیشتری توانسته‌اند به امور تحصیلی خود توجه کنند.

در مقوله حوزه مالی به مدیریت تعارضات والد-فرزند در حوزه مسائل مالی پرداخته شد که در دو بخش پیدا کردن راه‌های جدید کسب درآمد، صرفه‌جویی در هزینه‌ها مورد تحلیل قرار گرفت. بحران کروناویروس-کووید ۱۹ پیش از هر چیز تهدیدی برای سلامت عمومی شناخته می‌شد، اما رفته‌رفته تبدیل به یک تهدید اقتصادی جهانی شده است. هرچند راهی برای مشخص کردن دقیق آسیب‌های اقتصادی ناشی از اپیدمی ویروس کرونای جدید وجود ندارد، در بین اقتصاددانان این اجماع وجود دارد که این اپیدمی، تأثیر منفی شدیدی بر اقتصاد جهانی خواهد گذاشت. سازمان توسعه و همکاری‌های اقتصادی هشدار داده است که در ماه‌های آینده، تعدادی از مشاغل حذف میشوند، تعداد زیادی شغل جدید ایجاد خواهد شد، برخی از اقتصادهای بزرگ جهان وارد رکود می شوند و سال‌ها طول می‌کشد تا آسیب اقتصادی کروناویروس-کووید ۱۹ جبران شود (منتی، ۱۳۹۹). در چنین شرایطی مدیریت مالی خانواده نیز دچار چالش می‌گردد و نیاز می شود تمام اعضای خانواده در مدیریت هزینه ها مشارکت داشته باشند و صرفه جویی کنند. اناری، مظاهری و طهماسیان (۱۳۹۴) در پژوهشی نشان دادند فرزندانی که والدینی داشته‌اند که در رابطه با مسائل مالی با آن‌ها مقتدرانه صحبت می‌کردند از وضعیت تحصیلی بهتر و رضایت از زندگی بیشتری برخوردار بودند. پژوهش سنکسون آندر[1] (۲۰۱۲) نیز صحت این موضوع را نشان داده است که مدیریت هزینه ها توسط تمام اعضای خانواده و با نظارت والدین مزایای زیادی برای خانواده دارد.

حوزه مدیریت روابط بین والدین و فرزندان در چهار حیطه صحبت کردن، وقت‌گذرانی گروهی، فرصت بازسازی روابط، کنترل میزان حضور در فضای مجازی مورد تحلیل قرار گرفت. اگر در خانواده همکاری و همدلی اعضای خانواده با یکدیگر وجود داشته باشد، اعضای خانواده نسبت به یکدیگر احترام را رعایت می‌کنند و هنگام بروز اختلاف‌نظرها می‌توانند راهکارهای مناسبی برای رفع آن‌ها پیدا کنند. در پژوهش لیجتن، اوربیک، جانسن[2] (۲۰۱۲) نشان داده شد گفتگوی مؤثر و همیاری اعضای خانواده در کاهش تعارضات والد فرزند مؤثر است. رابطه والد- فرزند یک رابطه بسیار مهم و ضروری به‌ویژه در ایجاد حس امنیت و عشق در فرزندان است که شامل مجموعه‌ای از رفتارها، احساسات و انتظارات منحصربه‌فرد هر والد و فرزندی است که به رشد انواع مهارت‌ها و ارزش‌های فرد کمک می‌کند. وقت گذارنی اعضای خانواده با هم میتواند به تقویت این ارتباط کمک کند. (رودیگر، استیونز، بروکمن، بهاری و یانگ[3]، ۲۰۱۸). از دیگر نتایج بدست آمده ایجاد فرصتی برای بازسازی روابط بین والدین و فرزندان بود که این یافته با پژوهش‌های بهرامی و بختیارپور (۱۳۹۶)، ودادیان و همکاران (۱۳۹۰) همسو است. کنترل میزان حضور اعضای خانواده در فضای مجازی آخرین راهکاری بود که والدین به آن اشاره کردند. نتایج پژوهش مظاهری و قادرنیا(۱۳۹۹) نان داد آگاهی و دانش والدین از تحولات فضای مجازی و جلوگیری از افراط و تفریط در این زمینه می تواند فرصتی برای افزایش اطلاعات، بصیرت افزایی فرزندان و انسجام خانواده ایجاد کند.

پژوهش حاضر در قالب یک نوع مطالعه کیفی با محدودیت هایی همراه است که خاص تحقیقات کیفی است. محدودیت در نمونه گیری تصادفی اعضا، سوگیری محقق در تفسیر داده های بدست آمده، اثر حضور محقق و افشا نکردن اطلاعات در پاسخ دادن به سوالات مصاحبه از سوی شرکت کنندگان از جمله مواردی است که می تواند اعتبار پژوهش حاضر را با تهدید مواجه کند. بنابرآنچه گفته شد در دنیای کنونی که به واسطه کووید۱۹ اعضای خانواده بیشتر از قبل بایکدیگر در ارتباط هستند و روابط آنان می تواند در معرض تعارض قرار گیرد، مدیریت روابط والد-فرزند که می‌تواند منجر به شکل‌گیری تصورات اولیه مثبت و منفی در فرزند شود و رفتار او را در بزرگ‌سالی تحت تأثیر قرار دهد اهمیتی بیش از پیش پیدا میکند؛ براین اساس پیشنهاد می شود برای بررسی تعمیم پذیری یافته ها و روشن شدن سایر ابعاد، پژوهشی در این ارتباط به شیوه کمی انجام شود.

منابع

ابراهیم پور دلاور، حسینعلی؛ خالق خواه، علی و زاهد بابلان، عادل. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر ویژگی‌های شخصیتی و مهارت‌های ارتباطی بر سبک‌های مدیریت تعارض معلمان مقطع دبیرستان شهرستان بابل. *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی*، ۲۰(۲)، ۷۸۸۹.

1 Cenkseven-Onder
2 Lejten, Overbeek & Janssens
3 Roediger, Stevens & Brockman

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.7.6.8]

احمدی بالادهی، مهدی و دستور، علی. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر هوش فرهنگی بر اتخاذ استراتژی‌های مدیریت تعارض در بین فرماندهان و مدیران ناجا، *توسعه مدیریت منابع انسانی و پشتیبانی*، ۱۴ (۵۳)، ۸۰۹۹.

اناری، آسیه؛ مظاهری، محمدعلی و طهماسبان، کارینه. (۱۳۹۴). عوامل خانوادگی مرتبط با رضایت از زندگی دختران نوجوان، *راهبرد فرهنگ*، ۸(۳۰)، ۷۳۳.

آسترکی، سمانه و فلاحی، میثم. (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین سبک‌های تصمیم‌گیری و راهبرد راه‌حل گرایی مدیریت تعارض در مدیران مدارس شهرستان ازنا .*رویکردی نو در علوم تربیتی*. ۱(۱)، ۶۸- ۷۴.

بختیار پور، سعید. (۱۳۹۶). رابطه تعارض والد فرزند و جو عاطفی خانواده با عملکرد تحصیلی در دانش آموزان دوره اول متوسطه شهر کارون، *روانشناسی اجتماعی*، ۵(۴۳). ۴۵۵۳.

بهمنی چوب‌بستی، اکبر و سیدین، مهرداد. (۱۳۹۷). الگویابی ساختاری تأثیر مهارت‌های ارتباطی کتابداران بر ارتباطات بین فردی و نقش آن بر راهبردهای مدیریت تعارض در کتابخانه‌ها. *رهیافت*، ۲۸(۷۲)، ۷۷۹۰.

جباری، طاهره؛ اسمعیلی، معصومه و کلانتر هرمزی، آتوسا. (۱۳۹۳). تأثیر آموزش حقوق متقابل والد فرزند از دیدگاه آموزه‌های اسلامی بر کاهش تعارضات والد فرزند، *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۵(۱۹)، ۱۱۶.

چراغی، محمدعلی؛ قبادی، اکرم؛ مانوکیان، آرپی و شهماری، مهربان. (۱۴۰۰). مروری بر تعیین‌کننده‌های رعایت قرنطینه در همه‌گیری‌ها در سینکرونی با پدیده کرونا: مرور دامنه‌ای، *مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران*، ۳۱(۱۹۵)، ۱۳۰- ۱۴۰.

چوبداری، عسگر؛ نیک‌خو، فاطمه و فولادی، فاطمه. (۱۳۹۹). پیامدهای روان‌شناختی کرونا ویروس جدید (کووید ۱۹) در کودکان: مطالعه مروری نظام‌مند . *روان شناسی تربیتی*، ۱۶(۵۵)، ۵۵-۶۸.

خدابخشی کولایی، آناهیتا. (۱۳۹۹). زندگی در قرنطینه خانگی: واکاوی تجارب روان‌شناختی دانشجویان در همه‌گیری کووید ۱۹، *طب نظامی*، ۲۲ (۲)، ۱۳۰-۱۳۸.

ذوالفقاری، آفاق و الهی طاهره. (۱۳۹۹). سطح اضطراب کودکان در ارتباط با میزان آگاهی و نگرش آنها از بیماری کرونا بر اساس مدل باور سلامتی و میزان استرس، اضطراب و افسردگی مادران، *پژوهش در سلامت روانشناختی*، ۱۴ (۱)،۵۵-۴۰.

روشن قیاس، عماد؛ بابایی منقاری، محمدمهدی؛ خالق خواه، علی و پویان فرد، ماندانا. (۱۳۹۷). رابطه بین راهبردهای مدیریت تعارض، خلاقیت با هوش عاطفی، *رویش روان‌شناسی*، ۷ (۶)، ۱۱۷۱۳۰.

زارع بهرام‌آبادی، مهدی؛ زهرا کار، کیانوش؛ صلحیان بروجردی، حانیه و محمدی فر، محمدعلی. (۱۳۹۲). اثربخشی برنامه بهبود بخشی ارتباط بر کیفیت رابطه والد فرزندی در نوجوانان دختر خانواده‌های تک والدینی مادر سرپرست، *روان‌شناسی بالینی*، ۵(۲)، ۱۴۲۴.

شاهد حق قدم، هاله؛ فتحی آشتیانی، علی؛ راه نجات، امیرمحسن؛ احمدی طهور سطلانی، محسن؛ تقوا، ارسیا؛ ابراهیمی، محمدرضا؛ دنیوی، وحید و جهانداری، پیمان. (۱۳۹۹). پیامدها و مداخلات روان‌شناختی در پاندمی ویروس کرونا (کووید ۱۹): مرور مقالات موجود، *طب دریا*، ۲(۱)، ۱۱۱.

شمس اسفند آبادی، حسن؛ کاکاوندی، علیرضا و ترابی، زهرا. (۱۳۹۰). رابطه سبک‌های دل‌بستگی و هویت با سلامت عمومی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پیش‌دانشگاهی شهر قزوین، *اندیشه‌های نوین تربیتی*، ۷(۲)، ۱۰۸۱۲۹.

شیوندی، کامران و حسنوند، فضل الله. (۱۳۹۹). تدوین مدل پیامدهای روان‌شناختی اضطراب ناشی از اپیدمی کروناویروس و بررسی نقش میانجی‌گری سلامت معنوی، *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۱(۴۲)، ۱۳۶.

شیوندی، کامران. (۱۴۰۰). شناسایی تهدیدها و فرصت‌های موجود و پیش‌رو در رویارویی با گسترش پاندمی کروناویروس با تأکید بر سلامت روان، *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۲(۴۶)، ۵۳۸۰.

عسگری، محمد؛ چوبداری، عسگر و اسکندری، حسین. (۱۴۰۰). واکاوی تجارب زیسته افراد مبتلا به بیماری کرونا در روابط فردی، خانوادگی و اجتماعی و راهکارهای پیشگیری و کنترل آسیب‌های روانی ناشی از آن، *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۲(۴۵)،۳۳۵۲.

لاری، نرجس؛ حجازی، الهه؛ جوکار، بهرام و اژه‌ای، جواد. (۱۳۹۹). تحلیل پدیدارشناسی ادراک دانش آموزان از ویژگی‌ها و کنش‌های مؤثر معلم در رابطه معلم دانش‌آموز، *روانشناسی*، ۲۴(۱)، ۳۲۲.

محمدی، مهدی؛ کشاورزی، فهیمه؛ ناصری جهرمی، رضا؛ ناصری جهرمی، راحیل؛ حسام پور، زهرا؛ میرغفاری، فاطمه و ابراهیمی، شیما. (۱۳۹۸). واکاوی تجارب والدین دانش‌آموزان دوره اول ابتدایی از چالش‌های آموزش مجازی با شبکه‌های اجتماعی در زمان شیوع ویروس کرونا، *پژوهش‌های تربیتی*،۷(۴۰)، ۷۴-۱۰۱.

مظاهری، مصطفی؛ قادرنیا، زهرا. (۱۳۹۹). نقش و مدیریت خانواده در تربیت دینی فرزندان (با محوریت فضای مجازی و در راستای تحقق الگوی پیشرفت)، *سیزدهمین کنگره پیشگامان پیشرفت*، تهران.

منتی، حسین. (۱۳۹۹). بررسی اثرات ویروس کرونا کووید ۱۹ بر اقتصاد جهانی، *ارزیابی تأثیرات اجتماعی (*ویژه‌نامه پیامدهای شیوع ویروس کرونا-کووید ۱۹) ۱(۲)، ۱۸۱-۱۶۳.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]

[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.7.6.8]

ودادیان، زهرا؛ قنبری هاشم‌آبادی، بهرامعلی و مشهدی، علی. (۱۳۹۰). بررسی اثربخشی گروه‌درمانی چند خانوادگی بر حل تعارضات والدین و فرزندان و کاهش پرخاشگری نوجوانان شهر مشهد، *مطالعات روانشناسی بالینی*، ۱(۴)، ۱۹۴۱.

یزدان پناه، محمدعلی، حضرتی ویری، اصغر؛ کیانی، ستار و اشرف‌آبادی، مسعود. (۱۳۹۱). نقش سبک‌های حل تعارض والدین و سازگاری اجتماعی و شیوه‌های حل مسئله اجتماعی فرزندان، *رفاه*، ۱۲(۴۷)، ۲۶۷-۲۷۹.

Adkoli, B. V., & Pawar, S. (2020). Conflict Management and Communication. In Effective Medical Communication (pp. 179186). Springer, Singapore.

Beyens, I., & Beullens, K. (2017). Parent–child conflict about children's tablet use: The role of parental mediation. *New Media & Society*, *19*(12), 2075-2093.

Branje, S. (2018). Development of parent–adolescent relationships: Conflict interactions as a mechanism of change. Child Development Perspectives, 12(3), 171-176.

Brinkman, S. N., & HartsellGundy, A. A. (2012). Building trust to relieve graduate student research anxiety. *Public Services Quarterly*, *8*(1), 2639.19. CenksevenOnder, F. (2012). Parenting Styles and Life Satisfaction of Turkish Adolescent. Educational Research and Reviews. 7 (26).

Chen, P., Mao, L., Nassis, G. P., Harmer, P., Ainsworth, B. E., & Li, F. (2020). Wuhan coronavirus (2019nCoV): The need to maintain regular physical activity while taking precautions. *Journal of sport and health science*, *9*(2), 103.

Chiu, Y. C., Tseng, C. Y., & Lin, F. G. (2017). Gender differences and stage-specific influence of parent–adolescent conflicts on adolescent suicidal ideation. *Psychiatry research*, *255*, 424-431.

Dubrin, A. J. (2017).Applying psychology, individual and organizational effectiveness, New Jersey, Pearson, Prentice Hall.

Fernandes, N. (2020). Economic effects of coronavirus outbreak (COVID-19) on the world economy. *Available at SSRN 3557504*.

Fischhoff, B. (2020). Speaking of Psychology: Coronavirus Anxiety. In: action/speaking-of - psychology/coronavirus-anxiety.

Leijten, P., Overbeek, G., & Janssens, J. M. (2012). Effectiveness of a parent training program in (pre) adolescence: Evidence from a randomized controlled trial. *Journal of adolescence*, *35*(4), 833842.

Lipsitch, M., Swerdlow, D. L., & Finelli, L. (2020). Defining the epidemiology of Covid19—studies needed. *New England journal of medicine*, *382*(13), 11941196.

Liu, J., Cui, Z., Feng, Y., Perera, S., & Han, J. (2020). Impact of culture differences on performance of international construction joint ventures: the moderating role of conflict management. *Engineering, Construction and Architectural Management*.

Liu, S., Yang, L., Zhang, C., Xiang, Y. T., Liu, Z., Hu, S., & Zhang, B. (2020). Online 19—Studies Needed. *New England Journal of Medicine*.mental health services in China during the COVID19 outbreak. *The Lancet Psychiatry*.

Mohd, M., & Yusof, H. M. (2020). Emotional Intelligence and Conflict Management Style among Staff in a Bank. *Indian Journal of Public Health Research & Development*, *11*(1).

Renk, K., Liljequist, L., Simpson, J. E., & Phares, V. (2005). Gender and age differences in the topics of parentadolescent conflict. The Family Journal, 13(2), 139149.

Robbins, S. P (2018). Organizational behavior, Eleventh edition, Prentice- Hall Inc.

Roediger, E., Stevens, B. A., & Brockman, R. (2018). *Contextual schema therapy: An integrative approach to personality disorders, emotional dysregulation, and interpersonal functioning*. New Harbinger Publications.

Tehrani, H. D., & Yamini, S. (2020). Personality traits and conflict resolution styles: A metaanalysis. *Personality and Individual Differences*, *157*, 109794.

Türk, Y. K., & Ceylan, M. (2020). The relationship between the personality traits of prospective teachers and their conflict management styles. Elementary Education Online, 19(2), 445464.

Usher, K., Bhullar, N., Durkin, J., Gyamfi, N., & Jackson, D. (2020). Family violence and COVID-19: Increased vulnerability and reduced options for support.

Valente, S., & Lourenço, A. A. (2020). Conflict in the classroom: how teachers' emotional intelligence influences conflict management. In *Frontiers in Education* (Vol. 5, No. 5). Frontiers.

Wainaina، R. N.، Magoma، C.، & Mange، D. (2020). INFLUENCE OF PRINCIPALS'CONFLICT MANAGEMENT STRATEGIES ON CONFLICT RESOLUTIONS IN SECONDARY SCHOOLS IN MURANG'A COUNTY، KENYA. European Journal of Education Studies.

Walters, G. D., Kremser, J., & Runell, L. (2020). The Fear of Being Bullied on the School Bus: Perceptions, Correlations, and Sex Differences. *International Journal of Bullying Prevention*, 112.

Wang, D., Hu, B., Hu, C., Zhu, F., Liu, X., Zhang, J., ... & Peng, Z. (2020). Clinical characteristics of 138 hospitalized patients with 2019 novel coronavirus–infected pneumonia in Wuhan, China. *Jama*, *323*(11), 10611069.

World Health Organization. (2020). Novel coronavirus (2019nCoV) situation report 15. Feb 4، 2020. https://www.who.int/docs/defaultsource/ coronaviruse/situationreports/20200204 Sitrep 15 ncov.pdf? sfvrsn =88fe8ad62 (accessed Feb 4، 2020).

World Health Organization. WHO. WHO Director-General's statement on IHR Emergency Committee on Novel Coronavirus [Internet]. Geneva: World Health Organization; 2020 [cited 2020 Nov 12].

Wright, R. R. (2012). Coping with interpersonal conflicts at work: an examination of the goodness of fit hypothesis among nurses.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.7.6.8]